

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 marca 2015 r. – Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że A. P. (1) jako pracownik u płatnika składek F..com F. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 września 2012 r.

W uzasadnieniu decyzji ZUS podniósł, że w dniach od 2 lutego 2015 r. do 4 lutego 2015 r. przeprowadził postępowanie kontrolne w sprawie zgłoszenia ubezpieczonej A. P. (1) do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek F..com F. K. w okresie od 1 września 2012 r.

W trakcie kontroli została przedłożona umowa o pracę zawarta w dniu 1 czerwca 2012 r. pomiędzy F..com F. K. a A. P. (1) na czas nieokreślony, rodzaj umówionej pracy: starszy korektor tekstów, wymiar czasu pracy 1/2 etatu z wynagrodzeniem 1.200,00 zł brutto, data rozpoczęcia pracy: 1 września 2012 r. przedłożono również pismo z dnia 1 września 2014 r., z którego wynika, że zostało zmienione stanowisko na specjalista ds. marketingu oraz wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 2.300 zł brutto. Ponadto przedłożono porozumienie zmieniające umowę o pracę od 1 października 2014 r., rodzaj umówionej pracy: menadżer, wymiar czasu pracy 3/4 etatu, wynagrodzenie 4.000,00 zł brutto.

Organ rentowy dodał, że z przedłożonej umowy o pracę wynikałoby, iż ubezpieczona miałaby być zatrudniona w firmie (...).com F. K. w okresie od 1 września 2012 r. Natomiast od 8 października 2012 r. do 5 listopada 2012 r. zostało ubezpieczonej wypłacone wynagrodzenie za czas choroby przypadającej w okresie ciąży (za okres od 8 października 2012 r. do 5 listopada 2012 r. zostało wypłacone wynagrodzenie za czas choroby, a za okres od 6 listopada 2012 r. do 1 maja 2013 r. zasiłek chorobowy). Za okres od 2 maja 2013 r. do 30 kwietnia 2014 r. ubezpieczonej został wypłacony zasiłek macierzyński, dodatkowy macierzyński oraz urlop rodzicielski. Następnie od 20 października 2014 r. do 24 października 2014 r., od 7 listopada 2014 r. do 17 marca 2015 r. zostały ubezpieczonej wystawione zaświadczenia o niezdolności do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. W okresie od 5 grudnia 2014 r. do 17 marca 2015 r. ubezpieczona wystąpiła z roszczeniem o wypłatę zasiłku chorobowego przypadającego w okresie ciąży.

W ocenie organu rentowego z powyższego wynika, że w okresie, w którym ubezpieczona miałaby być zatrudniona w firmie (...).com F. K. przeważający okres czasu ubezpieczona była niezdolna do pracy z powodu choroby i miałaby pobierać zasiłki chorobowe przypadające w okresie ciąży i zasiłek macierzyński.

Zdaniem ZUS ubezpieczona została zatrudniona na specjalnie utworzonym stanowisku pracy, gdyż podczas nieobecności ubezpieczonej na jej miejsce nie został zatrudniony inny pracownik. Nadto organ rentowy stwierdził, że oprócz ubezpieczonej w firmie płatnika składek nie był zatrudniony żaden pracownik.

Wobec powyższego w ocenie organu rentowego nie było faktycznej potrzeby zatrudnienia ubezpieczonej na stanowiskach: starszy korektor tekstów od 1 września 2012 r., specjalista ds. marketingu od 1 września 2014 r., menadżer od 1 października 2014 r.

Pracodawca nie zatrudnia pracownika aby dać mu pracę, źródło utrzymania i stworzyć ochronę ubezpieczeniową, ale dlatego, że istnieje potrzeba gospodarcza pozyskania nowego pracownika.

Trudno uznać istnienie potrzeby gospodarczej zatrudnienia pracownika, któremu powierzono by wykonywanie obowiązków starszy korektor tekstów od 1 września 2012 r. specjalista ds. marketingu od 1 września 2014 r., menadżer od 1 października 2014 r. skoro podczas długotrwałej nieobecności pracownika w pracy obowiązki nie zostały powierzone innemu pracownikowi, a wykonuje je sam właściciel. Działalność prowadzona przez F. K. jest dodatkowym tytułem, gdyż jednocześnie jest zatrudniony w innej firmie na 8/10 etatu.

Na podstawie dokumentów zewidencjonowanych w systemie informatycznym Zakładu organ rentowy ustalił, że poza firmą (...)com F. K. ubezpieczona zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako pracownik również przez płatnika składek Przedszkole Miejskie Nr 202 z siedzibą w Ł. od 1 września 2008 r. w wymiarze czasu pracy pełen etat. Z powyższego wynika, że wnioskodawczynie miałyby podjąć zatrudnienie w dwóch firmach w łącznym wymiarze czasu pracy w okresie od 1 września 2012 r. do 30 września 2014 r. – 1 1/2 etatu a od 1 października 2014 r. – 1 3/4 etatu. W ocenie Oddziału ubezpieczona nie wykonywała pracy w F..com F. K., a została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jedynie w celu uzyskania prawa do wypłaty świadczeń – zasiłków chorobowych przypadających w okresach ciąży oraz zasiłku macierzyńskiego. Wobec tego na podstawie art. 83 § 1 Kodeksu cywilnego w związku z art. 300 Kodeksu pracy należy stwierdzić, że umowa o pracę zawarta między płatnikiem składek, a ubezpieczoną, jako zawarta dla pozor, jest nieważna, a zatem z tytułu zawartej umowy o pracę ubezpieczona nie podlega ubezpieczeniom społecznym od 1 września 2012 r.

/decyzja – k. 102 – 105 akt ZUS/

Płatnik składek F. K. oraz ubezpieczona A. P. (1) złożyli odwołania od w/w decyzji i wnieśli o jej zmianę. Zaskarżonej decyzji zarzucili niewłaściwe zastosowanie art. 83 § 1 k.c. polegające na uznaniu, że zawarta pomiędzy pracodawcą, a ubezpieczoną umowa miała charakter pozorny, a co za tym idzie jej jedynym celem było stworzenie możliwości długotrwałej ochrony ubezpieczeniowej, podczas gdy zgromadzone w sprawie dowody jednoznacznie wskazują, że ubezpieczona rzeczywiście wykonywała pracę na rzecz i ryzyko pracodawcy, pod jego kierownictwem i za wynagrodzenie, a zatem po stronie ubezpieczonej nie tylko wystąpiły typowe przesłanki charakteryzujące stosunek pracy, ale przede wszystkim przesłanki te zostały przezeń spełnione. W uzasadnieniu płatnik składek dodatkowo wskazał, że stwierdzenia zawarte w decyzji są nieprawdziwe i krzywdzące zarówno dla niego jako osoby prowadzącej legalnie działalność gospodarczą jak również ubezpieczonej legalnie zatrudnionej od 2012 r. Podał nadto, że od 2007 r. prowadzi działalność gospodarczą w sposób ciągły i nie jest to działalność tymczasowa czy okolicznościowa. Dodał, że jest to jego podstawowe źródło dochodu a zatrudnienie na 8/10 etatu zostało podjęte na podstawie umowy o pracę na okres 5 lat dopiero w 2014 r. podczas gdy A. P. (1) była już jego pracownikiem.

/odwołanie – k. 2 – 14, odwołanie – k. 118 – 123, odwołanie – k. 2 – 12 w aktach VIII U 1403/15/

W odpowiedzi na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o ich oddalenie, podtrzymując argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 113 – 114, k. 84 – 85 w aktach VIII U 1403/15/

Postanowieniem z dnia 26 stycznia 2016 r. Sąd połączył sprawę o sygn. akt VIII U 1403/15 ze sprawą VIII U 1402/15 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia w trybie art. 219 k.p.c.

/postanowienie – k. 181 w aktach VIII U 1403/15/

Pełnomocnik wnioskodawców poparł odwołanie, pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/stanowiska stron z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:02:26 – 00:04:19 płyta CD – k. 223, stanowiska stron z 9 października 2017 r. – 01:51:49 – 01:55:40– płyta CD – k. 277/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. P. (1) posiada wykształcenie wyższe. Ukończyła pedagogikę na Uniwersytecie (...) w 2007 r. i uzyskała tytułu magistra.

/kwestionariusz osobowy – k. 86 akt ZUS, k. 33, dyplom – k. 84 akt ZUS/

F. K. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą „F..com F. K.” z siedzibą w Ł. od 1 maja 2007 r. Przedmiotem działalności płatnika jest m.in. reklama, działalność fotograficzna, działalność agencji reklamowych.

/zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej – k. 91 akt ZUS, zaświadczenie o zmianie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej – k. 89 – 90 akt ZUS/

Płatnik F. K. oprócz prowadzenia działalności gospodarczej jednocześnie jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas określony w Akademii (...) w Ł. od dnia 7 lipca 2014 r. do dnia 6 lipca 2019 r. w wymiarze 4/5 etatu z wynagrodzeniem 3.930,00 zł miesięcznie brutto.

/umowa o pracę – k. 22, k. 193/

Nadto F. K. jest współnikiem – Prezesem Zarządu spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Ł., która została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym 26 sierpnia 2009 r.

/wypis z KRS – k. 56 – 62/

A. P. (1) podejmując pracę w firmie płatnika składek była jednocześnie zatrudniona w Przedszkolu Miejskim Nr 202 w Ł. od 1 września 2010 r. na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy jako nauczyciel kontraktowy.

/zaświadczenie o zatrudnieniu – k. 85 akt ZUS, zeznania wnioskodawczyni z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:04:19 – 00:50:43 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 00:53:36 – 01:27:37 – płyta CD – k. 277, zeznania wnioskodawcy z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:50:43 – 01:32:07 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 01:23:48 – 01:51:49 – płyta CD – k. 277, zeznania świadka A. R. (1) z dnia 16 czerwca 2016 r. – 01:51:06 – 02:03:05 – płyta CD – k. 223/

Ubezpieczona A. P. (1) zawarła z firmą (...)com F. K. w dniu 1 czerwca 2012 r. umowę o pracę na czas nieokreślony od 1 września 2012 r. na stanowisku starszego korektora tekstu w wymiarze 1/2 etatu z wynagrodzeniem 1.200,00 zł brutto miesięcznie. Określono termin rozpoczęcia pracy na dzień 1 września 2012 r. Miejsce wykonywania pracy określono: Ł., ul. (...).

/umowa o pracę – k. 82 akt ZUS, k. 35/

Umowa o pracę została podpisana na 3 miesiące przed rozpoczęciem pracy tj. w dniu 1 czerwca 2012 r.

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:04:19 – 00:50:43 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 00:53:36 – 01:27:37 – płyta CD – k. 277, zeznania wnioskodawcy z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:50:43 – 01:32:07 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 01:23:48 – 01:51:49 – płyta CD – k. 277/

Ubezpieczona przed podpisaniem umowy o pracę pomagała płatnikowi przy prowadzeniu działalności gospodarczej. W latach 2008 – 2009 pracowała przy projekcie (...), pracowała przy filmie dla firmy (...).

/zeznania wnioskodawcy z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:50:43 – 01:32:07 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 01:23:48 – 01:51:49 – płyta CD – k. 277/

W dniu 1 września 2012 r. A. P. (1) zwana pracownikiem zawarła z płatnikiem składek zwanym pracodawcą porozumienie o wykonywaniu pracy w formie telepracy. Zgodnie z treścią porozumienia strony postanowiły, że pracownik będzie wykonywał obowiązki wynikające z umowy o pracę zawartej w dniu 1 czerwca 2012 r. w formie telepracy, to jest w miejscu zamieszkania pracownika lub w dowolnym miejscu, w którym telepracownik będzie się aktualnie znajdował z wykorzystaniem komunikacji elektronicznej w rozumieniu przepisów o świadczeniu usług drogą elektroniczną.

/porozumienie – k. 77 – 79 akt ZUS, k. 37 – 40/

W ramach umowy o telepracę ubezpieczona otrzymała od płatnika składek:

- komputer przenośny L.,
- mysz bezprzewodową,
- router H. wraz z kartą sim.

/lista – k. 76 akt ZUS, k. 41/

Ubezpieczona poznała się z płatnikiem F. K. w trakcie studiów.

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:04:19 – 00:50:43 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 00:53:36 – 01:27:37 – płyta CD – k. 277, zeznania wnioskodawcy z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:50:43 – 01:32:07 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 01:23:48 – 01:51:49 – płyta CD – k. 277/

Początkowo F. K. wykonywał wszystkie czynności w ramach działalności gospodarczej samodzielnie. Jednakże po nawiązaniu współpracy z firmą (...) w 2011 r., gdy liczba obowiązków uległa zwiększeniu F. K. zaproponował A. P. (1) pracę.

/zeznania wnioskodawcy z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:50:43 – 01:32:07 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 01:23:48 – 01:51:49 – płyta CD – k. 277, zeznania świadka K. P. z dnia 9 października 2017 r. – 00:37:03 – 00:51:37 – płyta CD – k. 277/

Ubezpieczona zamieszkała wspólnie z płatnikiem składek w grudniu 2012 r.

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:04:19 – 00:50:43 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 00:53:36 – 01:27:37 – płyta CD – k. 277, zeznania wnioskodawcy z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:50:43 – 01:32:07 – płyta CD – k. 223/

Płatnik składek utworzył dokumentację pracowniczą ubezpieczonej, w której m.in. znalazły się następujące dokumenty: umowa o pracę, aneks, porozumienie, zakres obowiązków, zaświadczenie lekarskie, karta szkolenia wstępnego BHP, kwestionariusz osobowy, dyplom, informacje dla pracownika, oświadczenia pracownika.

/dokumentacja osobowa – k. 59 – 86 akt ZUS, k. 33 – 55, k. 163 – 192/

W dacie zatrudnienia u płatnika składek wnioskodawczyni przedłożyła aktualne zaświadczenie o zdolności do pracy na stanowisku korektora tekstów z dnia 31 sierpnia 2012 r.

/zaświadczenie lekarskie – k. 80 akt ZUS, k. 34/

W dniach od 11 do 12 września 2014 r. ubezpieczona przeszła wstępne szkolenie BHP.

/karta szkolenia wstępnego BHP – k. 67 akt ZUS, k. 47/

Ubezpieczona A. P. (1) otrzymała zakres obowiązków w formie pisemnej. Do jej obowiązków na stanowisku korektora tekstów miało należeć:

- korekcja i edycja tekstów na potrzeby serwisów internetowych prowadzonych przez F..com,
- tworzenie tekstów marketingowych na potrzeby serwisów prowadzonych przez F..com, jak również serwisów i witryn klientów fotoreklama.com,

- tworzenie, edytowanie, dostosowywanie tekstów według wytycznych na potrzeby pozycjonowania.

/zakres czynności pracownika – k. 75 akt ZUS, k. 42/

Na mocy aneksu do umowy o pracę z dniem 1 września 2014 r. F. K. powierzył ubezpieczonej A. P. (1) stanowisko specjalisty ds. marketingu oraz przyznał ubezpieczonej wynagrodzenie w wysokości 2.300 zł miesięcznie brutto. Pozostałe warunki umowy o pracę pozostały bez zmian.

/aneks – k. 64 akt ZUS, k. 50 /

A. P. (1) otrzymała na piśmie zakres obowiązków na stanowisku specjalisty ds. marketingu. Do jej obowiązków miało należeć:

- samodzielne przygotowywanie treści/tekstów marketingowych na potrzeby serwisów internetowych,
- monitorowanie socjal media oraz innych portali codziennie w zakresie wskazanym przez pracodawcę.

Nadto ubezpieczona otrzymała na piśmie zakres uprawnień i odpowiedzialności:

- dostęp do usług internetowych pracodawcy,
- dostęp do poczty email pracodawcy,
- korespondencja w imieniu pracodawcy.

/zakres obowiązków – k. 62 – 63 akt ZUS, k. 51 - 52/

Na mocy porozumienia zmieniającego umowę o pracę z dnia 1 października 2014 r. F. K. powierzył ubezpieczonej stanowisko menadżera, przyznał ubezpieczonej wynagrodzenie w wysokości 4.000,00 zł brutto miesięcznie oraz zwiększył wymiar czasu ubezpieczonej z 1/2 etatu na 3/4 etatu.

/porozumienie zmieniające – k. 61 akt ZUS, k. 53/

Ubezpieczona na stanowisku menadżera także otrzymała zakres obowiązków w formie pisemnej. Do jej obowiązków miało należeć: zdalne administrowanie i zarządzanie serwisami i witrynami www należącymi do F..com oraz do klientów F..com: w szczególności sprawdzanie poprawności zamówień, zarządzanie zamówieniami, zarządzanie pocztą e-mail w imieniu pracodawcy, zarządzanie listą produktów oraz artykułów według wytycznych pracodawcy, prowadzenie korespondencji w imieniu pracodawcy, samodzielne wyszukiwanie materiałów w internecie i przygotowywanie treści na potrzeby blogów i serwisów www.

Nadto ubezpieczona otrzymała zakres uprawnień i odpowiedzialności, do których miało należeć:

- logowanie do systemu bankowości elektronicznej,
- logowanie do systemów płatności elektronicznych,
- logowanie do innych usług internetowych w imieniu F..com,
- zarządzanie pocztą i kontami email pracodawcy.

/zakres czynności pracownika – k. 59 – 60 akt ZUS, k. 54 – 55/

Wnioskodawczyni w ramach powierzonych obowiązków początkowo miała pracować w formie telepracy. M. pracować zadaniowo w wybranych przez siebie godzinach. Jej praca miała polegać na pracy przy komputerze, na edytowaniu tekstów, pomocy przy tworzeniu tekstów, robieniu zdjęć. Następnie charakter jej pracy się zmienił i miała szukać

informacji na temat stron internetowych jakie tworzył płatnik składek, miała opracowywać strony internetowe – kwiaciarni internetowej: S..pl, piekarnia (...). Pracowała przy projekcie Krematoria polskie, cegielni. Ubezpieczona prowadziła blog dla Cegielni.

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:04:19 – 00:50:43 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 00:53:36 – 01:27:37 – płyta CD – k. 277, zeznania wnioskodawcy z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:50:43 – 01:32:07 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 01:23:48 – 01:51:49 – płyta CD – k. 277, zeznania świadka A. R. (2) z dnia 16 czerwca 2016 r. – 02:03:05 – 02:10:54 – płyta CD – k. 223, zeznania świadka A. M. z dnia 9 października 2017 r. – 00:17:41 – 00:35:00 – płyta CD – k. 277/

Ubezpieczona kontaktowała się z przedstawicielami firm: (...) Dietetyczna M. H., P. A. P. (2), Restauracja (...), M., (...) s.c., Piekarnia (...), C. – up Ł. M., jeździła na spotkania z klientami, miała przygotowywać oferty współpracy, projekty, strony internetowe, przekazywać klientom ulotki, foldery. Przywoziła faktury do biura (...).

/oświadczenia, faktury – k. 79 – 97, zeznania wnioskodawczyni z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:04:19 – 00:50:43 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 00:53:36 – 01:27:37 – płyta CD – k. 277, zeznania wnioskodawcy z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:50:43 – 01:32:07 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 01:23:48 – 01:51:49 – płyta CD – k. 277, zeznania świadka K. S. z dnia 16 czerwca 2016 r. – 01:37:42 – 01:40:12 – płyta CD – k. 223, zeznania świadka M. G. z dnia 16 czerwca 2016 r. – 01:40:12 – 01:43:13 – płyta CD – k. 223, zeznania świadka Ł. M. z dnia 16 czerwca 2016 r. – 01:43:13 – 01:51:06 – płyta CD – k. 223, zeznania świadka A. R. (1) z dnia 16 czerwca 2016 r. – 01:51:06 – 02:03:05 – płyta CD – k. 223, zeznania świadka M. P. z dnia 16 czerwca 2016 r. – 02:10:54 – 02:16:26 – płyta CD – k. 223, zeznania świadka M. W. z dnia 9 października 2017 r. – 00:04:56 – 00:17:41 – płyta CD – k. 277, zeznania świadka K. P. z dnia 9 października 2017 r. – 00:37:03 – 00:51:37 – płyta CD – k. 277/

Ubezpieczona pracę wykonywała w domu albo w przedszkolu. Nie miała ustalonych godzin pracy.

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 9 października 2017 r. – 00:53:36 – 01:27:37 – płyta CD – k. 277/

Ubezpieczona nie posiadała pełnomocnictwa do reprezentowania firmy płatnika składek, posiadała login i hasło do komputera płatnika składek.

/zeznania wnioskodawcy z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:50:43 – 01:32:07 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 01:23:48 – 01:51:49 – płyta CD – k. 277/

Płatnik składek sporządził dla ubezpieczonej listy płac.

/listy płac – k. 49 – 58 akt ZUS, k. 23 – 32, k. 153 – 162/

Płatnik składek nie kontrolował pracy ubezpieczonej. Wiele spraw uzgadniali telefonicznie.

/zeznania wnioskodawcy z dnia 9 października 2017 r. – 01:23:48 – 01:51:49 – płyta CD – k. 277/

Ubezpieczona A. P. (1) w chwili rozpoczęcia stosunku pracy u płatnika składek była w ciąży. Dowiedziała się o tym pod koniec sierpnia 2012 r. Wnioskodawczyni stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży od 8 października 2012 r. Dziecko urodziła 2 maja 2013 r. Ojcem dziecka ubezpieczonej jest F. K..

/bezsporne, odpis skrócony aktu urodzenia – k. 194, dokumentacja medyczna – k. 211, zeznania wnioskodawczyni z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:04:19 – 00:50:43 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 00:53:36 – 01:27:37 – płyta CD – k. 277/

Następnie ubezpieczona przebywała na urlopie macierzyńskim do 30 kwietnia 2014 r. Do pracy wróciła w maju 2014 r.

/bezsporne/

Od 20 października 2014 r. A. P. (3) ponownie stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. Dziecko urodziła w dniu 9 kwietnia 2015 r. Ojcem dziecka jest F. K..

/bezsporne, odpis skrócony aktu urodzenia – k. 195, dokumentacja medyczna – k. 211/

Jak ubezpieczona stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży nikt nie został zatrudniony na jej stanowisko pracy, gdyż firma płatnika składek pod koniec 2012 r. zaczęła przynosić straty. Jej obowiązki ponownie przejął płatnik składek.

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:04:19 – 00:50:43 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 00:53:36 – 01:27:37 – płyta CD – k. 277, zeznania wnioskodawcy z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:50:43 – 01:32:07 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 01:23:48 – 01:51:49 – płyta CD – k. 277/

Ubezpieczona wróciła do pracy w firmie płatnika składek po urlopie macierzyńskim. Obecnie jest w ciąży. Nie korzysta ze zwolnienia lekarskiego. Ojcem dziecka jest F. K..

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:04:19 – 00:50:43 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 00:53:36 – 01:27:37 – płyta CD – k. 277, zeznania świadka K. P. z dnia 9 października 2017 r. – 00:37:03 – 00:51:37 – płyta CD – k. 277/

Płatnik składek w 2013 r. uzyskał przychód w wysokości 38.636,04 zł, koszty uzyskania przychodu wyniosły 53.803,30 zł, strata wyniosła -15.167,26 zł, w 2014 r. uzyskał przychód w wysokości 62.070,79 zł, koszty uzyskania przychodu wyniosły 59.353,45 zł, dochód w wysokości 2.717,34 zł.

/PIT za 2013 r. – k. 63 – 70, PIT za 2014 r. – k. 71 – 78/

Oprócz wnioskodawczyni płatnik składek nie zatrudnia żadnych pracowników na podstawie umowy o pracę. Część obowiązków powierzał w ramach umów o dzieło: F. Z. i M. K..

/bezsporne, zeznania wnioskodawcy z dnia 16 czerwca 2016 r. – 00:50:43 – 01:32:07 – płyta CD – k. 223 w zw. z zeznaniami z dnia 9 października 2017 r. – 01:23:48 – 01:51:49 – płyta CD – k. 277/

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów:

Tak ustalony stan faktyczny w większości nie był sporny pomiędzy stronami. Szczegółowych ustaleń Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał w oparciu o całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, w tym w aktach ZUS, w postaci dokumentów oraz zeznań wnioskodawczyni, wnioskodawcy oraz świadków. W ocenie Sądu zeznania wnioskodawców i świadków są wiarygodne w zakresie w jakim wskazali oni na kontakty z A. P. (1) w spornym okresie czasu dotyczące pracy firmy (...). Rozbieżna jest natomiast interpretacja wnioskodawców i organu rentowego w zakresie charakteru działalności wnioskodawczyni u wnioskodawcy.

Zadaniem Sądu było przede wszystkim ustalenie rzeczywistej roli, jaką A. P. (1) pełniła w spornym okresie u płatnika składek.

Z zeznań wnioskodawczyni wynika, że od dnia nawiązania stosunku pracy miała pracować w domu, zdarzało się, że pracowała w przedszkolu. W ocenie Sądu zeznania w tym zakresie nie są wiarygodne. Trudno bowiem dać wiarę, że opieka nad małymi dziećmi w przedszkolu nie jest na tyle absorbująca aby móc w trakcie pracy wykonywać inną pracę, wymagającą skupienia, na komputerze.

W niniejszej sprawie wnioskodawczynie wykonywała pewne czynności na rzecz firmy płatnika składek ale nie ma to znaczenia w okolicznościach niniejszej sprawy. Wnioskodawczynie w żaden sposób nie była podporządkowana pracodawcy. Z zebranego materiału dowodowego nie wynika, że była nadzorowana przez pracodawcę. W tym zakresie Sąd odmówił wiarygodności zeznaniom wnioskodawców, bowiem nie znajdują one potwierdzenia w innym materiale dowodowym.

Brak jest bowiem jakichkolwiek dokumentów potwierdzających działalność ubezpieczonej w ramach stosunku pracy na rzecz pracodawcy poza aktami osobowymi, które stanowią formalny element zatrudnienia, a nie są dowodem faktycznego istnienia pomiędzy stronami stosunku pracy.

Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawczynie oraz wnioskodawcy co do faktu, że podjęła pracę w firmie płatnika składek na podstawie umowy o pracę i świadczyła ją, gdyż przeczy temu zebrany w sprawie materiał dowodowy. Ubezpieczona sama bowiem zeznała, że pracowała w domu i nie miała ustalonych godzin pracy, a płatnik składek zeznał, że nie kontrolował pracy wykonywanej przez ubezpieczoną. Ponadto budzi wątpliwości okoliczność, że strony na trzy miesiące przed rozpoczęciem pracy zawarły pisemną umowę o pracę. W ocenie Sądu nie istniały ku temu żadne racjonalne przesłanki. Ponadto nie ma żadnego dowodu poza sporządzoną umową, że jej zawarcie nastąpiło w dacie wskazanej w umowie. Natomiast zgłoszenie do ubezpieczeń i rzekome rozpoczęcie wykonywania pracy miało miejsce wtedy gdy stan ciąży wnioskodawczynie został potwierdzony.

W ocenie Sądu nie budzi wątpliwości fakt, że ubezpieczona pomagała płatnikowi składek w prowadzeniu działalności gospodarczej, co jasno wynika z zeznań wielu świadków – kontrahentów F. K., jednakże czynności wykonywane przez wnioskodawczynie stanowiły raczej współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej, a nie stosunek pracy. Ponadto miały charakter incydentalny.

Mając na względzie powyższe Sąd odmówił wiary wnioskodawczynie, płatnikowi składek co do faktu, że rzeczywiście ubezpieczona świadczyła pracę w ramach zawartej umowy o pracę.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie i jako takie podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 963 ze zm.) obowiązkowym ubezpieczeniem: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu - podlegają pracownicy, czyli osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Jak stanowi art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t. j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 372 ze zm.) osobom objętym ubezpieczeniem społecznym przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i wysokości określonych ustawą w razie choroby i macierzyństwa.

W myśl art. 4 w ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej ubezpieczony nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego, jeżeli podlega obowiązkowo temu ubezpieczeniu. Od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku chorobowego przysługuje, zgodnie z ust. 3 pkt 3 powołanego przepisu, ubezpieczonym obowiązkowo, którzy mają wcześniejszy co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego.

Kwestią sporną w rozpoznawanej sprawie było, czy A. P. (1) podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik w firmie płatnika składek.

O uznaniu stosunku łączącego strony za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Zgodnie z art. 22 § 1 Kodeksu pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym

przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. O tym, że strony zawarły umowę o pracę nie decyduje zatem samo formalne jej spisanie, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy. Jedną z najważniejszych cech pracy świadczonej w ramach stosunku pracy jest podporządkowanie pracownika.

Najistotniejszymi elementami stosunku pracy są: dobrowolność zobowiązania, obowiązek pracownika świadczenia pracy osobiście, w sposób ciągły, podporządkowany poleceniom pracodawcy, który jest obowiązany do wynagrodzenia pracownika za świadczoną na jego rzecz pracę, ponoszenie ryzyka gospodarczego, produkcyjnego i osobowego przez pracodawcę, staranne działanie w procesie pracy. Jak zważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 października 1998 roku (sygn. akt I PKN 416/98, publ. OSNAPiUS 1999, nr 24, poz. 775) brak bezwzględnego obowiązku osobistego świadczenia pracy wyklucza możliwość zakwalifikowania stosunku prawnego jako umowy o pracę (tak SN w wyroku z dnia 28.10.1998 r, I PKN 416/98). Zgodnie z art. 80 k.p. wynagrodzenie przysługuje pracownikowi za wykonaną pracę, a nie jej rezultat. Pracodawca może również wymierzać określone przepisami prawa pracy kary w ramach odpowiedzialności porządkowej.

Art. 22 § 1¹ k.p. wskazuje, że zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy. Jak trafnie przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 kwietnia 1999 roku (I PKN 642/98, OSNAPiUS 2000, nr 11, poz. 417) nazwa umowy nie ma znaczenia, jeżeli nawiązany stosunek pracy ma cechy wskazane w art. 22 § 1 k.p.

W przedmiotowej sprawie nie ma jednak wątpliwości, że zgodnym zamiarem stron nie było zawiązanie stosunku o charakterze pracowniczym, w chwili spisania umowy o pracę.

Organ rentowy stanął na stanowisku, że umowa o pracę zawarta między wnioskodawczynią a płatnikiem składek jest nieważna, nie doszło bowiem faktycznie do nawiązania stosunku pracy.

Dokonane w sprawie ustalenia potwierdzają stanowisko organu rentowego, że spisanie umowy o pracę przez płatnika składek z ubezpieczoną i zgłoszenie jej do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 września 2012 r. było czynnościami pozornymi, dokonanymi jedynie w celu uzyskania tytułu ubezpieczeń i skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z chorobą i macierzyństwem, gdyż ubezpieczona nie posiadała żadnego innego tytułu do ubezpieczeń.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Główną cechą czynności pozornej jest brak zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie łączą się z oświadczeniem określonej treści. Zachodzi wtedy świadoma, z góry założona sprzeczność między złożonym oświadczeniem, a realnym zgodnym zamiarem obu stron czynności prawnej. Celem zaś tego działania jest, jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 marca 2004 roku w sprawie o sygn. akt III CK 456/02 (publ. Legalis nr 68095), „upozorowanie woli stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana”. Konsekwencją takiego działania jest uznanie takiego oświadczenia za nieważne, pozbawione cechy konstytutywności. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Podsumowując czynność prawną pozorną to taka, która zawiera następujące elementy:

- 1) oświadczenie musi być złożone tylko dla pozorów,
- 2) oświadczenie musi być złożone drugiej stronie,
- 3) adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów.

Wskazane elementy muszą wystąpić łącznie, brak któregośkolwiek z nich nie pozwala na uznanie czynności prawnej za dokonaną jedynie dla pozorów. Osoba składająca oświadczenie woli dla pozorów nie chce, aby powstały takie skutki

prawne, jakie normalnie prawo łączy z tego typu oświadczeniem, ponieważ nie chce w ogóle wywoływać żadnych skutków (pozorność czysta) albo chce wywołać inne te, które wynikałyby ze złożonego przez nią oświadczenia woli (pozorność kwalifikowana). Za pozorne uznać można jedynie oświadczenia woli skierowane do określonego adresata, który zgadza się na pozorność danej czynności prawnej. Zgoda musi być wyraźna i nie budzić żadnych wątpliwości. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lutego 1998 roku (sygn. akt II CKN 816/97), publ. LEX nr 56813 „nieważność czynności prawnej z powodu pozorności złożonego oświadczenia woli może być stwierdzona tylko wówczas, gdy brak zamiaru wywołania skutków prawnych został przejawiony wobec drugiej strony tej czynności otwarcie tak, że miała ona pełną świadomość co do pozorności złożonego wobec niej oświadczenia woli i co do rzeczywistej woli jej kontrahenta i w pełni się z tym zgadza" (wyrok SN z dnia 25 lutego 1998 r., II CKN 816/97, Lex nr 56813). Zgoda drugiej strony czynności prawnej na jej pozorność musi być wyrażona najpóźniej w chwili jej dokonywania. Czynność prawna pozorna jest dotknięta nieważnością bezwzględnie i nie wywołuje żadnych skutków prawnych od początku (ex tunc).

Podkreślenia wymaga przy tym, że ta sama czynność prawna nie może być równocześnie kwalifikowana jako pozorna (art. 83 § 1 k.c.) i mająca na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.) (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 marca 2006 roku, sygn. akt II PK 163/05, publ. OSNP 2007, nr 5-6, poz. 71). Powołane przepisy stanowią odrębne i wykluczające się wzajemnie podstawy nieważności czynności prawnej. Czynność pozorna jest zawsze nieważna. Niekiedy ważna może być czynność ukryta. Dopiero wówczas jest możliwe badanie jej treści i celu w świetle kryteriów wyrażonych w art. 58 k.c. Nie jest więc możliwe obejście prawa poprzez dokonanie czynności prawnej pozornej (por. np. W. W., Obejście prawa jako przyczyna nieważności czynności prawnej, Kwartalnik Prawa Prywatnego 1999 nr 1, s. 69).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa. W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (tak też SN w wyroku z dnia 2 lipca 2008 r., sygn. akt II UK 334/07, publ. LEX nr 531865).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (Lex nr 590241), zgodnie z którym, o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Nadto Sąd Najwyższy w wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), stwierdza, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) wskazano z kolei, że umowa o pracę jest zawarta dla pozoru, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże

obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (Lex nr 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenia zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł kwestionowaną umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym jednak warunkiem, że na podstawie tej umowy realizowałyby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 roku, sygn. akt II UK 11/13 (LEX nr 1375189), jeżeli strony umowy o pracę nie zamierzają wywołać skutku prawnego w postaci nawiązania stosunku pracy, a ich oświadczenia uzewnętrznione umową o pracę zmierzają wyłącznie do wywołania skutku w sferze ubezpieczenia społecznego, to taka umowa jako pozorna jest nieważna (art. 83 § 1 k.c.).

Głównym celem zawarcia umowy o pracę winno być zatem nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści. Podkreślić przy tym należy, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają kształtować elementy stosunku pracy zgodnie z wolą stron.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w Łodzi w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał ustalić zatem, czy pomiędzy wnioskodawczynią, a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy odwołująca osobiście świadczyła pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawczyni obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawczyni pewne czynności na rzecz płatnika w spornym okresie wykonywała. Pomagała płatnikowi przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Należało jednak zważyć, czy, przy uwzględnieniu całokształtu treści stosunku prawnego realizowanego przez strony, czynności były świadczone w ramach zatrudnienia pracowniczego.

Wynikający z zeznań wnioskodawczyni, wnioskodawcy sposób i miejsce świadczenia pracy nie wykluczają co prawda świadczenia pracy przez skarżącą w reżimie wynikającym z art. 22 § 1 k.p., jednakże w analizowanej sprawie wnioskodawczyni w rzeczywistości nie świadczyła pracy w ramach stosunku pracy.

Z ustaleń Sądu wynika, że brak było możliwości kontroli pracodawcy nad tym, czy codziennie wnioskodawczyni wykonywała swoje obowiązki wynikające z zawartej umowy w odpowiednim wymiarze godzin dziennie co wyklucza zakwalifikowania spornej umowy jako umowy o pracę. Pracodawca nie kontrolował wnioskodawczyni tak jak ma

to miejsce w reżimie pracowniczym, nie wydawał co dziennie wiążących poleceń. Nie może bowiem polecenia stanowić wspólne „konsultowanie” realizowanych zadań. W ocenie Sądu bardzo bliskie relacje osobiste jakie łączyły wnioskodawców stały w sprzeczności z pracowniczym podporządkowaniem wynikającym z treści art.22 k.p.

Zdaniem Sądu Okręgowego, elementem charakterystycznym umowy o pracę, którego analizowany stosunek pracy na pewno nie zawierał, było wykonywanie pracy w ramach podporządkowania pracowniczego.

Przede wszystkim zwrócić należy uwagę na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci jedynie akt osobowych i listy płac, nie potwierdza, aby płatnik kierował pracą wnioskodawczyni, w szczególności, aby wskazywał na konkretne zadania do realizacji związane z powierzonym stanowiskiem pracy, oraz aby określał konkretne terminy wykonania poszczególnych zadań. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika także, aby polecenia co do bieżącego wykonywania pracy były wydawane przez płatnika. Co przyznał sam F. K..

Ustawodawca zastrzegł w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia. W literaturze przedmiotu wyinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybucyjnym. Nie jest jednak jasne, czy wszystkie przejawy kierownictwa pracodawcy muszą występować jednocześnie i z pełnym nasileniem. Zmieniające się warunki i potrzeby świadczenia pracy zrodziły dylemat. Sprowadza się on do pytania czy niewystępowanie w trakcie zatrudnienia (lub występowanie w ograniczonym rozmiarze) poleceń podmiotu zatrudniającego, jak również pozostałych cech kierownictwa, pozwala na uznanie istnienia stosunku pracy. Wydaje się, że odpowiedzią orzecznictwa jest konstrukcja podporządkowania autonomicznego. Sąd Najwyższy przyjął, że podporządkowanie pracownika (art. 22 § 1 k.p.) może polegać na określeniu przez pracodawcę czasu pracy i wyznaczeniu zadań, natomiast co do sposobu ich realizacji pracownik ma pewien zakres swobody (Wyrok SN z dnia 7.09.1999 r., I PKN 277/99, OSNAPiUS 2001 nr 1, poz. 18, wyrok SN z dnia 04.04.2002 r., I PKN 776/00 OSNP 2004 nr 6, poz.94.).

Do koncepcji tej nawiązywał Sąd Najwyższy również w późniejszych orzeczeniach (Wyrok SN z dnia 7.03.2006 r., I PK 146/05, OSNP 2007, nr 5-6, poz. 67, postanowienie SN z dnia 11 października 2007 r., III UK 70/07, OSNP 2008, nr 23-24, poz. 366).

W literaturze przedmiotu (T. Liszcz, W sprawie podporządkowania pracownika, (w:) Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, red. L. Florka i Ł. Pisarczyka, Warszawa 2011, s.120-121) można odnaleźć stanowiska wyrażające dezaprobatę dla wskazanej linii orzeczniczej. Wskazuje się, że koncepcja podporządkowania autonomicznego może prowadzić do rozmycia pojęcia podporządkowania i do otwarcia prawa pracy dla stosunków samodzielnego zatrudnienia, które nie powinny korzystać z ochrony właściwej dla stosunku pracy (A. Musiała, Głosa do wyroku SN z dnia 7 marca 2006 r., I PK 146/05, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2009, nr 1, poz. 127).

Pomijając wskazane spory, oczywiste jest, że konstrukcja podporządkowania autonomicznego przybliży umowę o pracę do rozwiązań zastrzeżonych dla umów cywilnoprawnych (szczególnie umowy zlecenia). Oznacza to, że w wielu wypadkach niemożliwe będzie precyzyjne odróżnienie podporządkowania pracowniczego od zależności właściwych dla zobowiązania cywilnoprawnego. Rozważania te mają znaczenie dla rozpoznawanej sprawy, jeżeli weźmie się pod uwagę, że wykonywanie przez ubezpieczonego czynności nie było wynikiem poleceń pracodawcy. Przyjmując za punkt odniesienia elastyczną koncepcję podporządkowania autonomicznego, wypada dostrzec, że w jej ramach kierownictwo pracodawcy polega na określeniu czasu i skonkretyzowaniu zadań, przy jednoczesnym nie ingerowaniu w sposób ich realizacji. Analiza dowodów zaferowanych w trakcie postępowania przez strony, nie pozwala na przyjęcie, że wnioskodawca pracował według takiego modelu.

Płatnik nie stosował żadnego sposobu rozliczenia z wykonania zadań przez odwołującą (nie ma np. żadnych raportów składanych przez odwołującą, a z zeznań samej wnioskodawczyni nie wynika, aby na bieżąco miała wyznaczane przez płatnika skonkretyzowane zadania i czas ich wykonania). Oznacza to, że nie ma podstaw do przyjęcia, że

odwołująca świadczyła pracę w warunkach kierownictwa pracodawcy, nawet przyjmując, że występowało ono w formie podporządkowania autonomicznego.

Nadto trudno przyjąć, że ubezpieczona wykonywała pracę codziennie przez 8 godzin dziennie w siedzibie pracodawcy skoro z materiału dowodowego wynika, że wychodziła z pracy wcześniej i nie była w pracy codziennie.

Konstatacja ta jest ważna, gdy założyć się, że pracy pod kierownictwem w myśl art. 22 § 1 k.p., jest jedną z najważniejszych cech w procesie typizacji charakteru stosunku prawnego łączącego strony (wyrok SN z dnia 20.03.1965 r., III PU 28/64, OSNCP 1965, nr 9, poz. 157).

Jasne przy tym jest, że cechy podporządkowania pracowniczego mogą być w określonym zakresie charakterystyczne również dla zobowiązań cywilnoprawnych, a nadto, że mogą występować z różnym nasileniem (zob. wyrok SN z dnia 10.10.2003 r., I PK 466/02 Pr. Pracy 2004, nr 3, s. 35). Zatem zasadne jest rozważenie reguły umożliwiającej rozróżnienie, czy dany stan faktyczny charakteryzuje się podporządkowaniem pracowniczym, czy też więź łącząca strony nosi znamiona innej zależności (zbliżonej do kierownictwa pracodawcy). Ma to znaczenie, gdy weźmie się pod uwagę, że umowa mająca za przedmiot świadczenie pracy nie może mieć mieszanego charakteru, łączącego elementy umowy o pracę i umowy cywilnoprawnej (Wyrok SN z dnia 23.01.2002 r., I PKN 786/00, OSNP 2004, nr 2, poz. 23. Z. K., Rodzaje kontraktów menedżerskich, (...) 1999, nr 7, s. 12).

Nie można przy tym pominąć, że decydujące znaczenie w procesie rozróżniania charakteru stosunku prawnego łączącego strony ma sposób wykonywania umowy, a w szczególności realizowanie przez kontrahentów – nawet wbrew postanowieniom umownym – tych cech, które charakteryzują umowę o pracę (T. Romer, Prawo pracy. Komentarz, Warszawa 2000, s.101, postanowienie SN z dnia 13.11.2008 r., II UK 209/08, Lex nr 737398).

W konsekwencji dla oceny zobowiązania pracowniczego drugoplanowe znaczenie ma nazwa umowy oraz deklarowana w chwili jej zawarcia treść. Ważne jest, w jaki sposób strony kształtują więź prawną w trakcie jej trwania. Zważywszy, że ustawodawca nie zdecydował się na wskazanie dla stosunku pracy elementów przedmiotowo istotnych, zrozumiałe jest, że klasyfikacja doniosłości cech charakterystycznych zobowiązania pracowniczego jest problematyczna. Mimo to za prawidłowy należy uznać pogląd podkreślający konieczność występowania kierownictwa pracodawcy w stosunkach pracy. Więż tą cechuje praca pod kierownictwem, które stanowi element sine qua non każdego zatrudnienia pracowniczego. Formułując tą tezę nie można pomijać, że kierownictwo pracodawcy w procesie rozróżniania reżimów umownych ma niewątpliwie pierwszoplanowe znaczenie. Jest tak dlatego, że nie występuje ono przy umowach cywilnoprawnych. Słuszne jest zatem stanowisko, zgodnie z którym kierownictwo pracodawcy jest jedyną cechą rzeczywiście odróżniającą stosunek pracy od umów cywilnoprawnych (Z. Hajn, glosa do wyroku SN z dnia 16.12.1998 r., II UKN 394/98, OSP 2000, nr 12, poz. 177).

Zdaniem Sądu Okręgowego w Łodzi nie ma wątpliwości, że umowa o pracę sporządzona przez wnioskodawczynię i płatnika składek miała charakter fikcyjny. Stanowisko takie uzasadniają ustalone okoliczności faktyczne. Wnioskodawczyni nie wykazała, że w ramach zawartej spornej umowy o pracę doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w ramach podporządkowania pracowniczego.

Zasadniczo bezspornym pozostaje, że pomiędzy pracodawcą a wnioskodawczynią nie istniał żaden stosunek podporządkowania. Wnioskodawczyni nie była związana poleceniami przełożonego, ani zobowiązana do świadczenia pracy w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę. Nie była rozliczana z godzin pracy.

Dla pracodawcy istotny był rezultat czynności wnioskodawczyni a nie proces starannego działania w procesie pracy.

Ubezpieczona nie wykazała, aby czynności wykonywane przez nią w spornym okresie były wykonywane w ramach stosunku pracy. Na niej zaś, zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał ciężar dowodowy w rozpoznawanej sprawie.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy należy stwierdzić, że strony zawierając umowę o pracę miały zamiar wywołania innych skutków prawnych niż te, które wynikają z umowy o pracę oraz jednocześnie próbowały przez jej zawarcie wprowadzić w błąd osoby trzecie, co do dokonanej czynności.

Umowa o pracę pomiędzy ubezpieczoną a płatnikiem składek ma zatem charakter pozorny, której zamiarem było jedynie umożliwienie wnioskodawczyni skorzystanie ze świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych w związku z macierzyństwem od wysokiej podstawy, a nie świadczenie pracy w ramach zawartej umowy. Zawarta umowa o pracę stanowić miała narzędzie do realizacji tego celu. Fikcyjne, czyli tylko pozorne zawarcie umowy o pracę, nie mogło stanowić podstawy do objęcia wnioskodawczyni obowiązkowymi ubezpieczeniami pracowniczymi.

Sąd uznał zatem za prawidłowe stanowisko organu rentowego, że podpisanie umowy o pracę przez F. K. z A. P. (1) i zgłoszenie jej do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 września 2012 r. było czynnościami pozornymi, dokonany jedynie w celu uzyskania tytułu ubezpieczeń i skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z macierzyństwem.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania wnioskodawczyni i płatnika składek od decyzji ZUS w pkt 1 sentencji wyroku.

W pkt 2 sentencji wyroku orzeczono o kosztach zastępstwa procesowego na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. 2013 r., poz. 490) i Sąd zasądził od wnioskodawców F. K. i A. P. (1) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. kwoty po 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawców

3.11.2017

K.K.-W.